

Juhlajulkaisu
Mikael Hidén
1939 – 7/12 – 2009

Toimituskunta

Pia Letto-Vanamo

Olli Mäenpää

Tuomas Ojanen

Tilausosoite

Suomalainen Lakimiesyhdistys

Kasarmikatu 23 A 17

00130 Helsinki

p. (09) 6120 300

f. (09) 604 668

toimisto@lakimiesyhdistys.fi

www.lakimiesyhdistys.fi

© Suomalainen Lakimiesyhdistys ja kirjoittajat

Kannen ja taiton suunnittelu: Heikki Kalliomaa

Mikael Hidénin valokuva s. VII

ISSN-L 0356-7222

ISSN 0356-7222

IBSN 978-951-855-293-5

Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2009

Helsingin yliopiston valtiosääntö- ynnä kansainvälisen oikeuden emeritusprofessori, oikeustieteen tohtori Mikael Hidén täyttää 70 vuotta joulukuun 7. päivänä 2009

Mikael Hidén tunnetaan epäilemättä parhaiten Suomen valtiosäännön monipuolisena osaajana ja laajasti käytettynä perustuslakiasiantuntijana. Miltei neljän vuosikymmenen ajan hän on toiminut eduskunnan perustuslakivaliokunnan asiantuntijana, ja tehtävä jatkuu edelleen. Tätäkin kirjoitettaessa marraskuussa 2009 voimme perustuslakivaliokunnan verkkosivuilta havaita asiantilan, joka ei yllätä: Hidén on tällä viikolla kuultavana kolmen eri hallituksen esityksen perustuslaillisista ulottuvuuksista ja niihin liittyvistä mahdollisista ongelmista.

Vaikka meille ei ole vielä kukaan aivan tarkkaan valjennut, onko syntymäpäiväsankarimme identifioitava valtiosääntöoikeuden Tupuksi, Hupuksi vai Lupuksi, on hänen panoksensa juuri perustuslakivaliokunnan linjojen keskeisenä kehittelijänä kiistaton ja painoarvoltaan huomattava.

Tätä tukevat myös määrälliset havainnot. Vuosina 1990–1998 Mikael Hidéniä kuultiin valiokunnan asiantuntijana 270 kertaa ja vuosina 2003–2009 yli 140 kertaa. Olennaista ei kuitenkaan ole määrä tai tasainen toistuvuus. Olennaista on ennen muuta se, että Hidéniä ei ainoastaan kuulla vaan häntä myös kuunnellaan – ja tarkalla korvalla. Tämän takaavat hänen erinomainen asiantuntemuksensa ja tarkka arviointikyky.

Hidénin osaamiseen on luotettu myös perustuslain laadinnassa, ja hän oli useassa yhteydessä valmistelemassa nykyistä perustuslakiamme. Jo 1990-luvun alkupuolella hän toimi perusoikeusuudistusta valmistelleen työryhmän ja valtiosääntökomitean jäsenenä sekä sittemmin Perustuslaki 2000 -työryhmän jäsenenä ja asiantuntijana. Perustuslain seurantatyöryhmän jäsen Hidén oli vuosina 2001–2002. Ja kun noudatetaan vakiintunutta suomalaista valtiosääntöperinnettä, on uudenkin perustuslain muutostarpeita jo päätetty ryhtyä selvittämään. Hidén on tietenkin kutsuttu mukaan työhön: hän toimii Perustuslain tarkistamiskomitean jäsenenä.

Toinen pitkäaikainen ja merkittävä Mikael Hidénin työskäry liittyy Helsingin yliopiston, tarkemmin sanottuna sen oikeustieteellisen tiedekunnan hallintoon. Dekaanin tehtävissä Hidén toimi vuodesta 1984 alkaen lähes viisitoista vuotta. Miltei yksi sukupolvi ehti näin ollen valmistua juristin tehtäviin Hidénin kaitsemana ja hänen viisaiden publiikkipuheidensa saattelemana.

Asiantuntijatehtävien ja yliopistohallinnon ohella Hidén on ollut osapuilleen 40 vuotta yliopiston opettajana ja tutkijana. Jo vuoden 1970-alussa hän toimi apulaisprofessorin ja professorin tehtävissä, ja vuonna 1976 hänet nimitettiin Helsingin yliopiston valtiosääntöoikeuden ynnä kansainvälisen oikeuden professorin virkaan. Hänen tieteellinen mielenkiintonsa on

kohdistunut valtiosäännön perusteisiin tutkimuskohteiden liittyessä valtioelinten asemaan, toimivaltaan ja keskinäissuhteisiin samoin kuin perusoikeuksia koskeviin kysymyksenasetteluihin.

Hidénin kirjallisen tuotannon tieteellisesti merkittävintä antia on vuonna 1970 julkaistu väitöskirja *Eduskunnan oikeusasiamies*, joka on oikeusasiamiesinstituutiota monipuolisesti analysoiva ja systematisoiva tutkimus. Kenties vieläkin merkittävämpi, etenkin valtiosäännön tulevan kehityksen kannalta, on vuonna 1971 julkaistu tutkimus *Perusoikeudet Hallitusmuodon II luvussa*. Tänäpä se voidaan ymmärtää eräänlaiseksi aihioksi monille sellaisille perusoikeuksien sitovuuteen, soveltamisalaan ja rajoitusedellytyksiin liittyville yleisille opeille, jotka kuuluvat jokaisen valtiosääntöjuristin työkalupakkiin.

Myös Hidénin muuhun tuotantoon sisältyy valtiosääntötutkimuksen uudistamiseen liittyviä näköaloja. Jo vuonna 1968 Hidén huomautti oivaltavasti JFT:ssä julkaistussa artikkelissaan *Näkökohtia lakien perustuslainmukaisuuden jälkikontrollista*, kuinka perusoikeussäännösten vaikutusta lainsoveltamistilanteissa oli oikeuskirjallisuudessamme arvioitu ylikorostuneesti lakien perustuslainmukaisuuden tuomioistuinkontrollin kiellon näkökulmasta ja kuinka koko keskustelu oli muutoinkin jäänyt tarpeettoman korkealle abstraktiotasolle. Parin viime vuosikymmenen aikana kotimainen keskustelu perusoikeuksien vaikutuksista lainkäytössä sekä tuomioistuinten asemasta Suomen valtiosäännössä on kuitenkin konkretisoitunut Hidénin toivomalla tavalla.

Mikael Hidén on toiminut useissa lakimiesten toimintaan keskeisesti liittyneissä luottamustehtävissä. Näistä voidaan mainita viidentoista vuoden pituinen toimelias kausi Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen hallituksen jäsenenä, josta ajasta hän toimi hallituksen puheenjohtajana vuosina 1983–1988. Hän on ollut kahdeksan vuotta Suomen Lakimiesliiton hallituksessa ja jäsenenä useiden tutkimussäätiöiden hallituksissa.

Vuodesta 1991 lähtien Mikael Hidén on ollut Suomalaisen tiedeakatemian jäsen. Suomen Lakimiesliitto myönsi hänelle vuonna 2009 K. J. Ståhlberg -mitalin esimerkillisestä toiminnasta suomalaisen oikeuselämän hyväksi.

Juhlakirjan toimituskunta esittää parhaat onnittelunsa Mikael Hidénille hänen juhlapäivänään. Samalla kiitämme kaikkia kirjoittajia heidän monipuolisesta panoksestaan juhlakirjan laatisemisessa. Esitämme kiitoksemme myös toimistopäällikkö Lea Purhoselle ja kustannustoimittaja Pipsa Kostamolle avusta juhlakirjan toimitustyössä.

Pia Letto-Vanamo

Olli Mäenpää

Tuomas Ojanen